

Havebrugscenret, Institut for Landskabsplanter, Hornum, 9600 Års

Udplantning af eg som barrods- og containerplanter

Odd Bøvre

Selv om eg anses for vanskelig at få i gang efter udplantning, kan man med held plante egetræer året rundt, hvis planterne har gode rødder, og jorden er løs.

Beskæring eller udtørring af egeplanters rødder før plantning, sætter væksten kraftigt tilbage. Planterne kan gå helt i stå det første år efter udplantning.

Eg med gode rødder ved plantning, har de 3 første år efter udplantning haft en årlig højdetilvækst på over 50 cm i gennemsnit.

Som containerplanter giver eg større tilvækst end barrodsplanter, specielt når der plantes uden for den traditionelle plantesæson.

Eg bør plantes 5–6 cm dybere, end de har stået i planteskolen.

I de senere år har der været diskussion om containerplanters vækst og udvikling efter udplantning, og der er vist speciel interesse for containerplanternes rødder.

Containerplanter er fremhævet, fordi planterne har alle rødderne intakt og kan således plantes hele året, når jorden ikke er frostbundet.

På den anden side sættes der spørgsmålstegn ved rodens udvikling ved containerdyrkingen. Rodens spiralform hævdes at have uheldig indvirkning på planternes vækst efter udplantning.

Formål

På Institut for Landskabsplanter blev der i 1977 påbegyndt et forsøg med udplantning af eg. Forsøget havde til formål at finde det bedst egnede

tidspunkt for udplantning af eg som barrods- eller containerplanter. Resultatet ønskedes udtrykt i etableringssikkerhed og tilvækst de 3 første år efter udplantning.

I løbet af forsøgsperioden blev diskussionen om rødder og roddeformationer, specielt for containerplanter, forstærket. Det var derfor naturligt ved forsøgets opgørelse også at se på disse forhold.

Forsøgets gennemførelse

Plantemateriale

For at få planter af ensartet størrelse og kvalitet blev et større antal eg (*Quercus robur*, frøkilde Boller Kærskov) optaget i efteråret 1976. Efter kritisk sortering, inden for størrelsen 15–20 cm,

blev planterne delt i to hold. Planterne, som senere skulle bruges som barrodede, blev plantet ud i marken, og resten blev pottet og sat på containerbed.

Den 12. oktober 1977 blev planterne i marken taget op og sorteret igen, og første hold herfra blev plantet ud samme dag. Resten af de barrodede blev sat i indslag.

Planterne i containere blev også sorteret og delt i hold, og første hold udplantet. Resten blev stående på containerbedet til senere plantning.

Plantning

Der blev plantet på almindelig jordbehandlet markjord. Jordtypen på instituttet er en fin lerblandet sandjord.

Teksturanalysen er:

- 37,0% grovsand
- 48,0% finsand
- 8,0% silt
- 4,5% ler
- 2,5% humus

Plantehullerne blev gravet med spade, og både barrods- og containerplanter blev plantet til væg.

Planteafstanden i rækken var 0,5 m og 1,0 m mellem rækkerne.

Udplantningen fandt sted på 5 forskellige tidspunkter.

Plantedato:

1. 12. oktober 1977
2. 12. december 1977
3. 1. april 1978
4. 16. maj 1978
5. 13. juli 1978

Ved plantning 12. oktober var vejrforholdene og jordfugtigheden, det man i daglig tale vil kalde for ideelle. Ved plantning 12. december var jorden meget fugtig, med tendens til frit vand i nogle af plantehullerne. Den 1. april var der dårlige planteforhold med sol og blæst, og jorden var meget tør. 16. maj var der gode planteforhold. Ved plantning 13. juli var der stærk sol, og jorden var ret tør.

Der blev ikke vandet ved plantningen eller senere.

Resultater

Planterne blev målt hvert efterår efter længdevækstens ophør i begyndelsen af september.

Ved første måling, efteråret 1978, var der 4 døde planter: Eller 1% døde i alt.

Plantning:

- 12. oktober: ingen døde planter
- 12. december: ingen døde planter
- 1. april: 1 død plante
- 16. maj: 2 døde planter
- 13. juli: 1 død plante

Ved senere målinger blev der ikke registreret døde planter. Resultaterne viser, at der ingen problemer er med udplantning af eg, hvis planterne kvalitetsmæssigt er i orden ved plantning. Eventuelle forskelle i udplantningssikkerheden mellem barrodsplanter og containerplanter kan dette forsøg ikke give svar på, da antallet af døde planter var meget lille.

Tabel 1. Resultat af udplantning af eg i oktober-juli. Gns. plantestørrelse og tilvækst i cm, og forholdstal for barrods- og containerplanter i årene 1978-80.

År	Barrodsplanter			Containerplanter		
	højde i cm	tilvækst i cm	forholdstal	højde i cm	tilvækst i cm	forholdstal
1978	85	35	100	86	36	103
1979	133	48	100	149	63	131
1980	199	66	100	223	74	112
Gns.		50	100		58	115

Ved udplantningen var gennemsnitsstørrelsen 50 cm. Som det fremgår af tabel 1, har der været en særdeles god vækst både for barrods- og containerplanter. Størst tilvækst var der i 1980, hvor containerplanterne havde en gennemsnitlig tilvækst på 74 cm.

Den første vækstsæson efter udplantning var der ingen forskel mellem barrods- og containerplanter. I 1979 derimod var der en markant mertilvækst for containerplanter. Også i 1980 var tilvæksten for containerplanter større end for barrodsplanter.

Gennemsnitlig mertilvækst for containerplanter de første 3 år efter udplantning har været på 15%.

Udplantningstidspunkt

Tabel 2. Gns. plantestørrelse i cm, 3 vækstsæsoner efter udplantning, og forholdstal for barrods- og containerplanter ved forskellige udplantningstidspunkter.

Udplantningsdato	Barrodsplanter		Containerplanter	
	cm	forholdstal	cm	forholdstal
12/10	212	100	235	111
12/12	210	100	222	106
1/4	214	100	230	107
16/5	216	100	218	101
13/7	144	100	208	144

Containerplanter kan med held plantes hele året. For barrodsplanter gælder det, at den traditionelle plantesæson om efteråret og om foråret, er det plantetidspunkt, som giver det bedste resultat.

Rodudvikling

Ved opgravning af planterne blev der registreret roddeformationer for både barrods- og containerplanter.

Mest deformerede var rødderne på de planter, som var plantet i vintertiden. Her kunne man tydeligt iagttage, at rødderne var formet efter plantehullets udformning.

Det var også tydeligt at se, at der var plantet til væg, og dette kunne tillige ses på containerplanternes rødder.

Ved god jordstruktur ved plantning var deformationen væsentlig mindre. Sammenlignet med en plante, som har spiret og er vokset op på voksestedet, var der lige meget roddeformation på begge plantetyper.

I 1981 blev 60 planter gravet op, og målt og vejjet.

Tabel 3. Gns. tal for barrods- og containerplanter, 4 vækstsæsoner efter udplantning.

	Barrodsplanter	Containerplanter
Plantehøjde i cm	231	258
Rodhalsdiameter i mm	44	48
Vægt af top i kg	2,07	2,68
Vægt af rod i kg	0,77	0,97

Ved opgørelsen i 1981 var forskellen mellem barrods- og containerplanter blevet noget mindre. Årsagen til denne mindre forskel på de udplantede barrods- og containerplanter var sandsynligvis udvikling af nye og kraftige rødder lige under jordoverfladen (se fig. 1).

Denne nye rodvækst, som var nogenlunde ens for begge plantetyper, syntes efterhånden at have overtaget størstedelen af plantens rodfunktioner. Da disse nye rødder dannes ved rodhalsen, bør eg plantes 5-6 cm dybere, end de har stået i planteskolen.

Fig. 1. Barrodsplante gravet op 4 vækstsæsoner efter udplantning. De nederste rødder er formet efter plantehullet. De øverste rødder er dannet efter udplantning og har efterhånden overtaget det meste af rodens funktion.

Eftertryk af tekstens fulde ordlyd tilladt med kildeangivelse. Ved uddrag skal skriftlig tilladelse indhentes.
Abonnement på meddelelser fra Statens Planteavlsforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til
bladets ekspedition, Statens Planteavlkontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57.
Abonnementsprisen er for 1982 80,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.
ISSN 0105-6514

Trykt i 5.000 eksemplarer.